

ДО ПИТАНЬ ОЦІНКИ ПРИРОДНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ КАРПАТСЬКОГО МАКРОРЕГІОНУ

Постановка проблеми. Недосконала система моніторингу природних ресурсів в Карпатському макрорегіоні спричинила до виникнення цілого ряду завдань пов'язаних з використанням, збереженням, поліпшенням та охороною рекреаційних ресурсів. Їх вирішення вимагає чітко розроблених методик аналізу нинішніх процесів в рекреаційній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про потреби населення в організованих рекреаційних територіях, які б спеціалізувалися на окремих видах рекреаційної діяльності, почали згадувати на початку 70-х років ХХ ст. Сьогодні рекреація постає як глобальне явище, що має стабільні темпи зростання, тому її вважають одним із перспективних напрямів суспільно-економічного розвитку. Рекреація виявляється на конкретній території шляхом дії об'єктивних умов та суб'єктивних чинників, які забезпечують переваги її розвитку на цих територіях [1, С. 7.]. Іншими словами нині формується основа та напрямки рекреаційного освоєння територій в умовах ринку, від чого залежить рівень та перспективи ресурсного забезпечення рекреаційної сфери.

Методологія та методика оцінки природних ресурсів все частіше стає предметом дослідження в сучасній науці. Постулат про допустимість оцінок у наукових дослідженнях був обґрунтований ще на початку 50-х років ХХ-го століття Г. Мюрдалем. Він зазначив, що "для усунення пристрастей в ... науках не можна запропонувати нічого, крім поради відкрито признати процес оцінювання, вводити сформульовані оцінки, ... належним чином уточнювати оцінкові посилання [2]".

Проблеми розвитку та оцінки рекреаційної сфери ... за специфікою виникнення та методами вирішення слід вважати такими, що мають переважно регіональний характер. Оскільки вони органічно і нерозривно пов'язані з територіальним розміщенням продуктивних сил країни та соціально-економічним розвитком регіонів [3, С.11]. Зокрема це стосується завдань збереження та поліпшення природних ресурсів в регіонах з багатим рекреаційним потенціалом.

Розвиток рекреації в Карпатському макрорегіоні потребує проведення заходів по покращенню екології З цією метою доцільно будувати карту макрорегіону, а також запровадити паспортизацію земельних та лісових ресурсів, водоресурсних джерел, інших компонент, які відносяться до природно-ресурсного потенціалу [4, С. 234]. Означене вказує на необхідність створення цілісної системи оцінки та моніторингу природних рекреаційних ресурсів макрорегіону.

М. Бутко, досліджуючи систему оцінки ресурсів, зазначає, що для визначення інтегрального показника рівня рекреаційного потенціалу не стільки важливий підбір великої кількості розрахункових елементів, скільки виокремлення із інформаційного масиву тих важливих показників, які несуть комплексну інформацію про рівень рекреаційного розвитку регіону [5, С. 45]. Це стосується зокрема показників, які характеризують потребу та зміст процесів збереження, поліпшення, охорони та відновлення придатних для відпочинкової діяльності природних ресурсів. Їх система оцінки нині не є достатньо дослідженою та потребує подальших розробок.

Постановка завдання. Метою даної статті є оцінка процесу відтворення природно-рекреаційних ресурсів Карпатського макрорегіону з урахуванням їх екологічного, соціального та економічного змісту.

Результати дослідження. Забезпечення комплексного підходу до розв'язання завдань рекреаційного природокористування стане можливим завдяки дослідженню та систематизації ключових показників розвитку. Передусім це стосується оцінки впливу найбільш важливих чинників на природно-ресурсний стан та умови розвитку рекреації на окремих територіях України.

З огляду на багатий природно-рекреаційний потенціал на особливу увагу заслуговує Карпатський макрорегіон, зокрема рівень використання та відновлення його природно-ресурсної бази. Для вирішення цього завдання, нами проведена комплексна оцінка територіальної соціо-еколого-економічної потреби відтворення природних рекреаційних ресурсів макрорегіону на основі окремо побудованої математичної моделі (в межах статті не приведена структура моделі). В результаті оцінки отримані інтегральні показники по чотирьох блоках (територіальний, екологічний, соціальний та економічний) за трьома параметрами: у відсотках до України, у розрахунку на одну особу та у розрахунку на 1 км² (табл. 1,2,3; рис. 1,2,3).

Вихідні дані для проведення оцінки розраховані на основі [6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14] та інших нинішніх офіційних джерел.

Усі розрахунки згідно алгоритму були проведенні із застосуванням EOM та прикладного програмного забезпечення Statistica 6.0, Data Maning та MS Excel.

В результаті кількісної оцінки визнчено, що значна частина природно-рекреаційного потенціалу України зосереджена в Карпатському макрорегіоні (майже 25%, за показниками, що враховують специфіку досліджених територій (таблиця 1, I блок; рис. 1)). Запропонований нами підхід до проведення кількісної оцінки досліджених ресурсів може злугувати розробці багаторівневої системи їх оцінювання в національному вимірі (враховуючи те, що нині переважають узагальнені для всієї країни критерії оцінки природних компонент рекреаційного потенціалу). Йдеться про формування рейтингу регіонів щодо забезпеченості природно-рекреаційними ресурсами в залежності від специфіки рекреаційної індустрії. Означене сприятиме реструктуризації напрямків рекреаційного природокористування та диверсифікації послуг оздоровлення та відпочинку. Це може мати позитивний вплив на процес раціонального використання природних складових та оптимального розподілу рекреаційного навантаження.

Потребу поліпшення та охорони ресурсів, що досліджуються визначають також екологічні показники макрорегіону. Зокрема зменшення лісових площ, забруднення вод та атмосферного повітря. Разом з тим, екологічний стан ресурсів

Таблиця 1. Інтегральні показники оцінки потреби відтворення природних рекреаційних ресурсів (ПРР) у % до України, %

Природничий блок (кількісна оцінка ПРР)															
АО	Природні рекреаційні ресурси у природньому вигляді							Антропогенно згруповані ПРР				Потенційні ПРР		Інтегральна оцінка у % до України, %	
	Бальнеологічні		Гідрологічні		Біотичні			Орографічні з урах. спец. КМ	Спелеологічні	Землі рекреаційного призначення	Об'єкти ПЗФ	Мисливські угіддя	Деградовані та малопродуктивні сільськогосподарські землі, які потребують консервації		Непридатні для використання в с/г, деград. і малопрод. землі, можливі для лісорозведення
	Мінеральні води	Грязі	Поверхневі води з урах. спец. КМ	Підземні води	Флористичні	Фауністичні	Флористичні								
позначення	Pch(MV)	Pch(GR)	Pch(GD)	Pch(GDP)	Pch(FL)	Pch(FAM)	Pch(OG)	Pch(SP)	Pch(ZRP)	Pch(ZO)	Pch(MU)	Pch(KDMZ)	Pch(DMLR)		
Закарпатська	9,21	0,95	5,66	1,76	20,72	7,02	28,78	0,31	2,16	4,40	12,41	0,57	2,76	7,44	
Івано-Франківська	0,93	2,51	5,60	1,23	16,06	4,27	14,46	0,79	28,63	4,76	11,31	5,56	1,27	7,49	
Львівська	18,34	13,19	6,92	6,93	17,42	5,30	5,34	1,73	3,66	4,95	20,26	0,23	0,35	8,05	
Чернівецька	1,15	0,00	4,01	0,84	14,58	1,91	4,32	3,46	3,28	3,19	7,26	1,21	4,44	3,82	
Карпатський макрорегіон	29,63	16,65	20,59	10,77	39,47	18,50	54,91	6,29	37,74	17,29	51,24	7,58	8,82	24,58	
Україна	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Екологічний блок (якісна оцінка ПРР)															
АО	Забруднення повітря		Забруднення вод				Забруднення ґрунтів			Екологічний стан флористики	Інтегральна оцінка у % до України, %				
	Середній річний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу за період 1995-2011 рр.		Середньорічний обсяг скидання забруднюючих речовин із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти за період 2008-2010 рр., усього		Середньорічний обсяг скид. забрудн. реч. із зворотними водами у поверх. водні об'єкти з перевищенням нормативів гранично допустимого скидання за період 2008-2010 рр.		Утворення та накопичення відходів		Середній річний обсяг внесення мінеральних добрив під посів с/г культур за період 2008-2010 рр.						
	Стационарними джерелами	Пересувними джерелами					утворенно за 2010 рік	накопичено станом на 1 січня 2011 року							
позначення	Pch(VZRS)	Pch(VZRP)	Pch(ZV)		Pch(ZVPN)		Pch(UVR)	Pch(NV)	Pch(VDM)	Pch(OPL)					
Закарпатська	0,34	2,02	0,59		0,00		0,26	0,00	0,16	1,97	0,67				
Івано-Франківська	4,47	2,31	1,64		3,34		0,23	0,27	0,78	3,48	2,07				
Львівська	2,50	5,01	5,19		26,90		0,36	0,75	2,42	1,09	5,53				
Чернівецька	0,12	1,45	0,40		0,00		0,02	0,01	0,67	1,12	0,47				
Карпатський макрорегіон	7,43	10,79	7,82		30,24		0,87	1,03	4,03	7,67	8,73				
Україна	100,00	100,00	100,00		100,00		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00				
Соціальний блок															
АО	Захворювання населення				Безробіття	Міграція населення	Демографічна ситуація	Інтегральна оцінка у % до України, %							
	Кількісний показник захворювання по 6-х основних видах хвороб разом за період 1995-2011 рр.		Приріст захворювання по 6-х основних видах хвороб за період 1995-2011 рр.												
	Pch(ZN)		Pch(ZNP)												
позначення	Pch(ZN)		Pch(ZNP)		Pch(BN)	Pch(MNS)	Pch(DSS)								
Закарпатська	2,56		18,01		3,19	135,67	-0,36	31,81							
Івано-Франківська	3,30		43,8		2,92	103,99	0,63	30,93							
Львівська	5,60		46,3		5,32	122,67	2,28	36,43							
Чернівецька	2,10		33,6		1,97	103,98	0,55	28,44							
Карпатський макрорегіон	13,50		31,2		13,40	166,32	3,10	45,50							
Україна	100,00		100		100,00	100,00	100,00	100,00							
Економічний блок															
АО	Інфраструктура				Ринок			Інтегральна оцінка у % до України, %							
	Забезпечення регіонів санаторно-курортними та оздоровчими закладами станом на 01.01.2012 рік		Забезпечення регіонів ліжками в санаторно-курортних та оздоровчих закладах станом на 01.01.2012 рік		Перевірений резерв або потенційні санаторно-курортні заклади станом на 01.01.2012 у відношенні до періоду 1995-2011 рр.		Перевірений резерв ліжко-місць в потенційних санаторно-курортних закладах станом на 01.01.2012 у відношенні до періоду 1995-2011 рр.		Від'ємне сальдо зовнішньоекономічної діяльності послугами готелів та ресторанів	Перевага вільного туристичного потоку над в'їзним за 2000-2011 роки					
	Pch(SKZZ)		Pch(SKZM)		Pch(SKZR)		Pch(SKZRM)		Pch(SKZZ)	Pch(-ZDPS)					
позначення	Pch(SKZZ)		Pch(SKZM)		Pch(SKZR)		Pch(SKZRM)	Pch(SKZZ)	Pch(-ZDPS)						
Закарпатська	4,08		2,02		5,21		21,09	3,06	110,04	24,25					
Івано-Франківська	4,52		1,48		11,08		8,56	0,00	107,34	22,16					
Львівська	6,68		3,45		18,76		9,36	10,62	5,66	9,09					
Чернівецька	2,04		0,71		1,24		1,69	4,75	0,28	1,79					
Карпатський макрорегіон	17,33		7,67		27,62		16,51	18,76	111,43	33,22					
Україна	100,00		100,00		100,00		100,00	100,00	100,00	100,00					

Таблиця 2. Інтегральні показники оцінки потреби відтворення природних рекреаційних ресурсів у розрахунку на одну особу, бали

Природничий блок (кількісна оцінка ПРР)															
АО	Природні рекреаційні ресурси у природньому вигляді								Антропогенно згруповані ПРР				Потенційні ПРР		Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 особу, бали
	Бальнеологічні		Кліматичні з урах. специф. КМ	Гідрологічні		Біотичні		Орографічні з урах. спец. КМ	Спелеологічні	Землі рекреаційного призначення	Об'єкти ПЗФ	Мисливські угіддя	Деградовані та малопродуктивні сільськогосподарські землі, які потребують консервації	Непридатні для використання в с/г, деград. і малопрод. землі, можливі для лісорозведення	
	Мінеральні води	Грязі		Поверхневі води з урах. спец. КМ	Підземні води	Флористичні	Фауністичні								
<i>позначення</i>	<i>Пбо(MV)</i>	<i>Пбо(GR)</i>	<i>Пбо(KL)</i>	<i>Пбо(GD)</i>	<i>Пбо(GDP)</i>	<i>Пбо(FL)</i>	<i>Пбо(FAM)</i>	<i>Пбо(OG)</i>	<i>Пбо(SP)</i>	<i>Пбо(ZRP)</i>	<i>Пбо(ZO)</i>	<i>Пбо(MU)</i>	<i>Пбо(KDMZ)</i>	<i>Пбо(DMLR)</i>	
Закарпатська	16,90	1,74	7,49	12,21	3,23	35,75	12,88	52,80	0,58	3,97	8,16	23,16	1,06	5,07	13,21
Івано-Франківська	1,55	4,16	7,40	9,71	2,04	25,57	7,09	23,99	1,32	47,50	7,99	18,97	9,23	2,11	12,04
Львівська	16,50	11,87	7,26	6,44	6,24	14,39	4,77	4,81	1,56	3,29	4,51	18,35	0,21	0,31	7,18
Чернівецька	2,91	0,00	7,46	9,60	2,13	36,03	4,83	10,93	8,75	8,30	8,18	18,61	3,06	11,23	9,43
Карпатський макрорегіон	11,16	4,44	7,40	8,37	4,06	27,64	6,97	20,69	2,37	14,22	41,95	19,51	2,86	3,32	12,50
Україна	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Екологічний блок (якісна оцінка ПРР)															
АО	Забруднення повітря		Забруднення вод				Забруднення ґрунтів		Екологічний стан флористики				Навантаження	Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 особу, бали	
	Середній річний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу за період 1995-2011 рр.		Середньорічний обсяг скидання забруднюючих речовин із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти за період 2008-2010 рр., усього		Середньорічний обсяг скид. забрудн. реч. із зворотними водами у поверх. водні об'єкти з перевищенням нормативів гранично допустимого скидання за період 2008-2010 рр.		Утворення та накопичення відходів		Середній річний обсяг внесення мінеральних добрив під посів с/г культур за період 2008-2010 рр.		Оптимальна потенційна площа для заліснення	Ступінь дефоліації	Ступінь дехромації		Коефіцієнт демографічного навантаження
	Стационарними джерелами	Пересувними джерелами					Утворенно за 2010 рік	Накопичено станом на 1 січня 2011 року							
<i>позначення</i>	<i>Пбо(VZRS)</i>	<i>Пбо(VZRP)</i>	<i>Пбо(ZV)</i>		<i>Пбо(ZVPN)</i>		<i>Пбо(UVR)</i>	<i>Пбо(NV)</i>	<i>Пбо(VDM)</i>		<i>Пбо(OPL)</i>	<i>Пбо(SDF)</i>	<i>Пбо(SDH)</i>	<i>Пбо(KDN)</i>	
Закарпатська	0,65	3,86	1,08		0,00		0,48	0,01	0,30		3,68	6,99	3,40	1,82	2,02
Івано-Франківська	7,66	3,93	2,72		5,54		0,39	0,44	1,31		5,84	5,01	3,64	0,76	3,39
Львівська	2,29	4,59	4,67		24,20		0,32	0,67	2,19		0,99	5,56	5,94	5,42	5,17
Чернівецька	0,31	3,79	1,02		0,00		0,05	0,02	1,70		2,88	2,82	2,54	2,57	1,61
Карпатський макрорегіон	3,01	4,36	2,94		11,39		0,33	0,39	1,53		2,92	5,09	3,88	3,12	3,54
Україна	5,00	5,00	5,00		5,00		5,00	5,00	5,00		5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Соціальний блок															
АО	Захворювання населення				Міграція населення		Безробіття	Демографічна ситуація		Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 особу, бали					
	Кількісний показник захворювання по 6-х основних видах хвороб разом за період 1995-2011 рр.		Приріст захворювання по 6-х основних видах хвороб за період 1995-2011 рр.		Скорочення населення в результаті зовнішньої міграції за період 2002-2012 рр.		Безробітне населення працездатного віку	Скорочення населення в результаті природного руху за період 1995-2011 рр.							
	<i>Пбо(ZN)</i>		<i>Пбо(ZNP)</i>		<i>Пбо(MNS)</i>		<i>Пбо(BN)</i>	<i>Пбо(DSS)</i>							
Закарпатська	4,91		6,39		70,46		5,85	-0,70		17,38					
Івано-Франківська	5,66		23,34		11,62		4,84	1,09		9,31					
Львівська	5,14		21,54		25,39		4,78	2,09		11,79					
Чернівецька	5,22		6,43		15,08		5,00	1,45		6,64					
Карпатський макрорегіон	5,52		16,57		29,98		5,05	1,32		11,69					
Україна	5,00		5,00		5,00		5,00	5,00		5,00					
Економічний блок															
АО	Інфраструктура					Ринок					Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 особу, бали				
	Забезпечення регіонів санаторно-курортними та оздоровчими закладами станом на 01.01.2012 рік		Забезпечення регіонів ліжками в санаторно-курортних та оздоровчих закладах станом на 01.01.2012 рік		Перевірений резерв або потенційні санаторно-курортні заклади станом на 01.01.2012 у відношенні до періоду 1995-2011 рр.	Перевірений резерв ліжко-мість в потенційних санаторно-курортних закладах станом на 01.01.2012 у відношенні до періоду 1995-2011 рр.		Від'ємне сальдо зовнішньоекономічної діяльності послугами готелів та ресторанів		Перевага візнього туристичного потоку над в'їзним за 2000-2011рр					
	<i>Пбо(SKZZ)</i>		<i>Пбо(SKZZM)</i>		<i>Пбо(SKZR)</i>	<i>Пбо(SKZRM)</i>		<i>Пбо(SKZZ)</i>		<i>Пбо(ZDPS)</i>					
Закарпатська	11,09		22,07		22,28	38,58		5,62		23,41	20,51				
Івано-Франківська	11,45		29,15		9,10	14,19		0,00		17,17	13,51				
Львівська	8,42		22,42		12,62	8,42		9,55		5,09	11,09				
Чернівецька	15,72		23,26		3,15	4,27		12,03		0,70	9,85				
Карпатський макрорегіон	9,67		23,20		7,07	21,61		7,07		9,31	12,99				
Україна	5,00		5,00		5,00	5,00		5,00		5,00	5,00				

Таблиця 3. Інтегральні показники оцінки потреби відтворення природних рекреаційних ресурсів у розрахунку на 1 км², бали

Природничий блок (кількісна оцінка ПРР)															
АО	Природні рекреаційні ресурси у природньому вигляді								Антропогенно згруповані ПРР				Потенційні ПРР		Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 км ² , бали
	Бальнеологічні		Кліматичні з урах. специф. КМ	Гідрологічні		Біотичні		Орографічні з урах. спец. КМ	Спелеологічні	Землі рекреаційного призначення	Об'єкти ПЗФ	Мисливські угіддя	Деградовані та малопродуктивні сільськогосподарські землі, які потребують консервації	Непридатні для використання в с/г, деград. і малопрод. землі, можливі для лісорозведення	
	Мінеральні води	Грязі		Поверхневі води з урах. спец. КМ	Підземні води	Флористичні	Фауністичні								
<i>позначення</i>	<i>Пbs(MV)</i>	<i>Пbs(GR)</i>	<i>Пbs(KL)</i>	<i>Пbs(GD)</i>	<i>Пbs(GDP)</i>	<i>Пbs(FL)</i>	<i>Пbs(FAM)</i>	<i>Пbs(OG)</i>	<i>Пbs(SP)</i>	<i>Пbs(ZRP)</i>	<i>Пbs(ZO)</i>	<i>Пbs(MU)</i>	<i>Пbs(KDMZ)</i>	<i>Пbs(DMLR)</i>	
Закарпатська	21,71	2,23	7,49	15,81	4,16	45,82	16,55	67,85	0,74	5,10	10,36	29,27	1,36	6,51	16,78
Івано-Франківська	2,02	5,45	7,40	12,76	2,68	33,40	9,28	31,40	1,72	62,17	10,33	24,56	12,08	2,76	15,57
Львівська	25,36	18,24	7,26	9,95	9,58	22,09	7,33	7,39	2,39	5,06	6,84	28,00	0,32	0,48	10,74
Чернівецька	4,28	0,00	7,46	14,16	3,14	53,00	7,11	16,10	12,88	12,23	11,90	27,06	4,51	16,54	13,60
Карпатський макрорегіон	15,79	6,48	7,40	11,80	5,74	38,38	9,86	29,27	3,35	20,11	9,22	27,31	4,04	4,70	13,82
Україна	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Екологічний блок (якісна оцінка ПРР)															
АО	Забруднення повітря		Забруднення вод				Забруднення ґрунтів		Екологічний стан флористики			Навантаження	Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 км ² , бали		
	Середній річний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу за період 1995-2011 рр.		Середньорічний обсяг скидання забруднюючих речовин із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти за період 2008-2010 рр., усього		Середньорічний обсяг скид. забрудн. реч. із зворотними водами у поверх. водні об'єкти з перевищенням нормативів гранично допустимого скидання за період 2008-2010 рр.		Утворення та накопичення відходів		Середній річний обсяг внесення мінеральних добрив під посів с/г культур за період 2008-2010 рр.	Оптимальна потенційна площа для заліснення	Ступінь дефоліації	Ступінь дехромації		Коефіцієнт демографічного навантаження	
	Стационарними джерелами	Пересувними джерелами			Утворенно за 2010 рік	Накопичено станом на 1 січня 2011 року									
<i>позначення</i>	<i>Пbs(VZRS)</i>	<i>Пbs(VZRP)</i>	<i>Пbs(ZV)</i>		<i>Пbs(ZVPN)</i>		<i>Пch(UVR)</i>	<i>Пbs(NV)</i>	<i>Пbs(VMD)</i>	<i>Пbs(OPL)</i>	<i>Пbs(SDF)</i>	<i>Пbs(SDH)</i>	<i>Пbs(KDN)</i>		
Закарпатська	0,80	4,75	1,38		0,00		0,62	0,01	3,44	4,05	6,99	3,40	1,82	2,48	
Івано-Франківська	9,71	5,02	3,56		7,25		0,51	0,58	4,61	6,08	5,01	3,64	0,76	4,25	
Львівська	3,45	6,93	7,17		37,19		0,49	1,04	6,99	4,25	5,56	5,94	5,42	7,68	
Чернівецька	0,44	5,41	1,50		0,00		0,07	0,02	4,08	4,13	2,82	2,54	2,57	2,14	
Карпатський макрорегіон	3,96	5,75	4,17		16,12		0,46	0,55	4,87	4,48	5,09	3,88	3,12	4,77	
Україна	5,00	5,00	5,00		5,00		5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	
Соціальний блок															
АО	Захворювання населення				Міграція населення		Безробіття	Демографічна ситуація		Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 км ² , бали					
	Кількісний показник захворювання по 6-х основних видах хвороб разом за період 1995-2011 рр.		Приріст захворювання по 6-х основних видах хвороб за період 1995-2011 рр.		Скорочення населення в результаті зовнішньої міграції за період 2002-2012 рр.		Безробітне населення працездатного віку	Скорочення населення в результаті природного руху за період 1995-2011 рр.							
	<i>Пbs(ZN)</i>		<i>Пbs(ZNP)</i>		<i>Пbs(MNS)</i>		<i>Пbs(BN)</i>	<i>Пbs(DSS)</i>							
<i>позначення</i>															
Закарпатська	6,10		1,46		89,12		7,52	-0,70		20,70					
Івано-Франківська	7,27		24,45		13,67		6,33	1,40		10,62					
Львівська	7,85		20,24		36,35		7,35	3,19		15,00					
Чернівецька	7,53		2,68		19,84		7,36	2,13		7,91					
Карпатський макрорегіон	7,26		14,33		40,35		7,14	1,72		14,16					
Україна	5,00		5,00		5,00		5,00	5,00		5,00					
Економічний блок															
АО	Інфраструктура						Ринок				Інтегральна бальна оцінка у розрахунку на 1 км ² , бали				
	Забезпечення регіонів санаторно-курортними та оздоровчими закладами станом на 01.01.2012 рік		Забезпечення регіонів ліжками в санаторно-курортних та оздоровчих закладах станом на 01.01.2012 рік		Перевірений резерв або потенційні санаторно-курортні заклади станом на 01.01.2012 у відношенні до періоду 1995-2011 рр.		Перевірений резерв ліжко-мість в потенційних санаторно-курортних закладах станом на 01.01.2012 у відношенні до періоду 1995-2011 рр.		Від'ємне сальдо зовнішньо-економічної діяльності послугами готелів та ресторанів			Перевага візнього туристичного потоку над в'їзним за 2000-2011 рр.			
	<i>Пbs(SKZZ)</i>		<i>Пbs(SKZZM)</i>		<i>Пbs(SKZR)</i>		<i>Пbs(SKZRM)</i>		<i>Пbs(SKZZ)</i>			<i>Пbs(-ZDPS)</i>			
<i>позначення</i>															
Закарпатська	8,63		17,17		22,14		25,12		7,22		28,66	18,16			
Івано-Франківська	8,75		22,27		11,85		18,58		0,00		20,93	13,73			
Львівська	5,48		14,59		19,20		12,94		14,68		7,83	12,45			
Чернівецька	10,67		15,79		4,64		6,30		17,71		1,03	9,36			
Карпатський макрорегіон	6,84		16,40		9,81		27,10		10,00		11,09	13,54			
Україна	5,00		5,00		5,00		5,00		5,00		5,00	5,00			

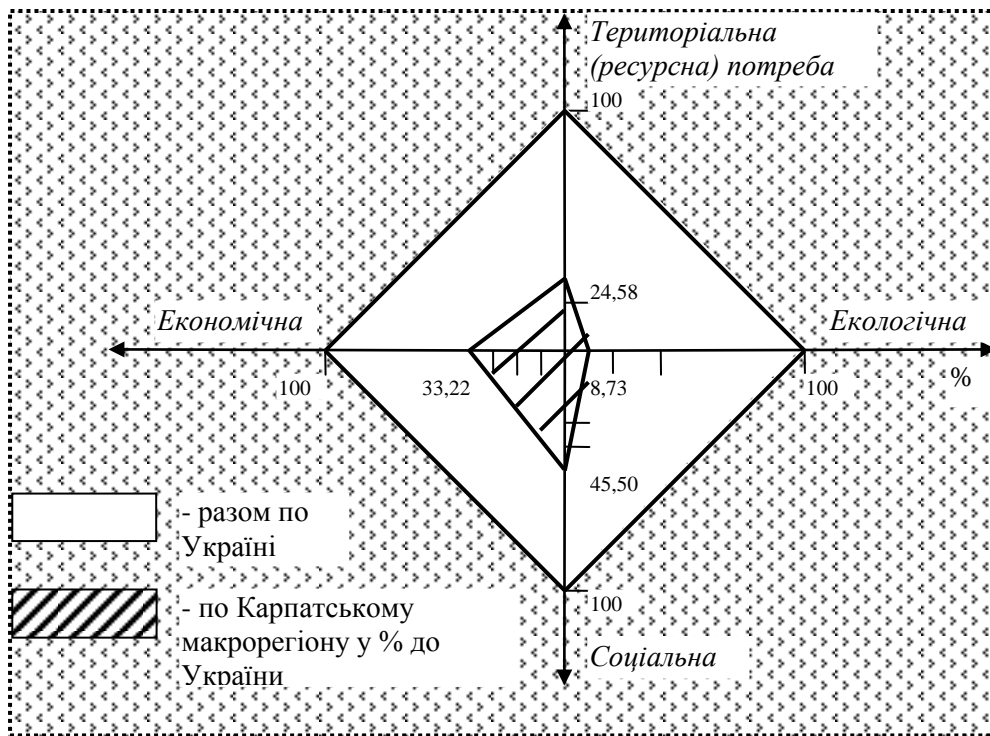

Рис. 1. Графічне зображення оцінки територіальної соціо-еколого-економічної потреби відтворення природних рекреаційних ресурсів (ТСЕЕ ПВ ПРР) Карпатського макрорегіону у % до України

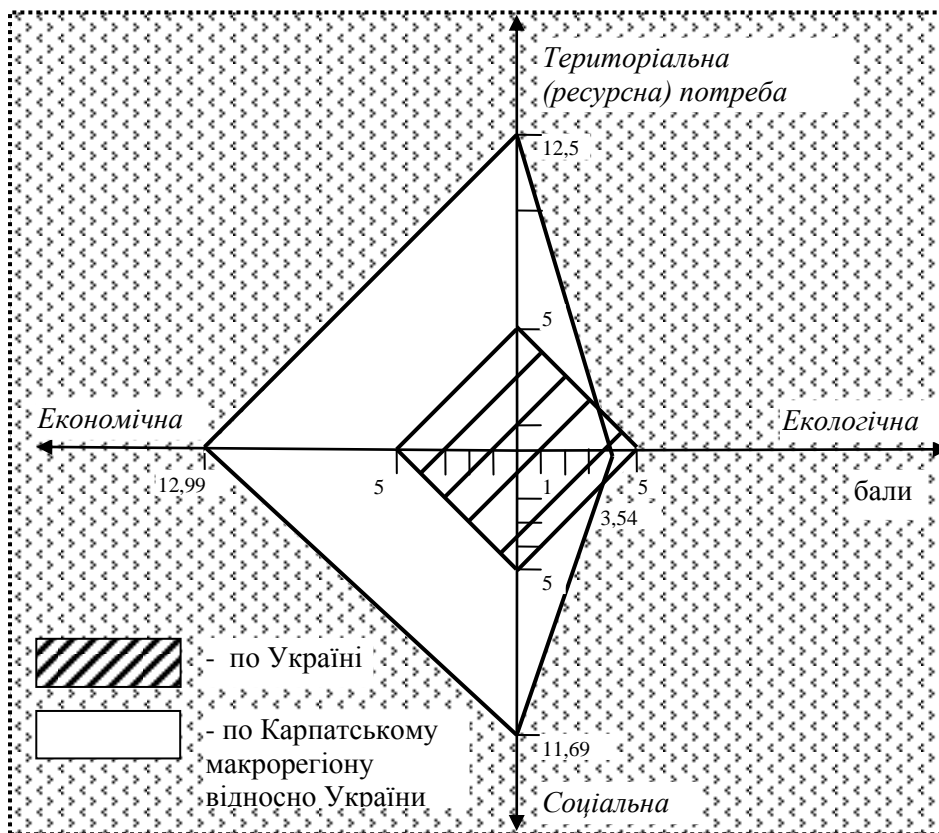

Рис. 2. Графічне зображення оцінки ТСЕЕ ПВ ПРР Карпатського макрорегіону у розрахунку на одну особу за бальною системою

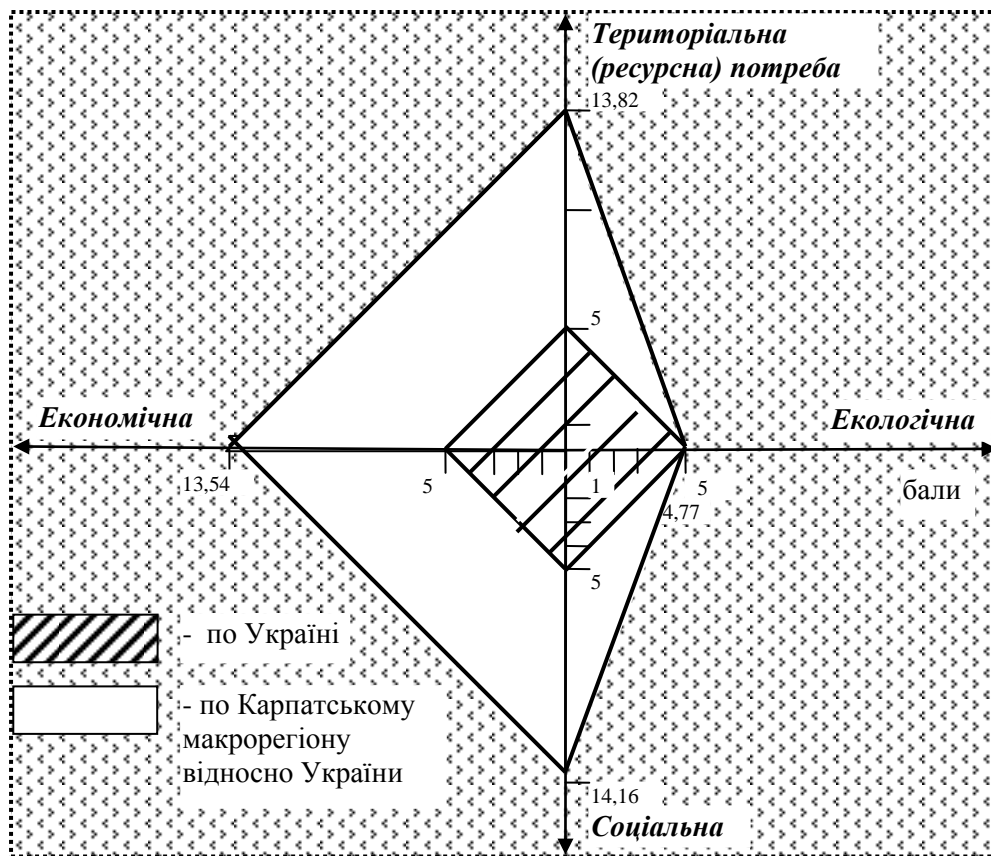

Рис. 3. Графічне зображення оцінки ТСЕЕ ПВ ПРР Карпатського макрорегіону у розрахунку на 1 км² за бальною системою на карпатських територіях оцінюється як кращий" відносно національного показника.

Крім цього, з приведених таблиць легко визначити, що найбільшого впливу на зростання соціальної потреби використання та відновлення природних компонентів мають такі чинники як міграція населення, приріст захворювання та безробіття, які значно перевищують відповідні показники в середньому по країні.

Більше ніж вдвічі вищою є бальна оцінка економічної потреби раціоналізації рекреаційного природокористування. На це вказує з одного боку наявність та можливість розширення рекреаційної інфраструктури; з другого боку – платоспроможність місцевого населення та попит на рекреаційний продукт, про що свідчить значна перевага його імпорту в макрорегіоні.

Висновки з даного дослідження. Комплексний аналіз основних показників територіального розвитку свідчить про те, що області Карпатського макрорегіону (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька)

значно різняться за рівнем ресурсного забезпечення та потребою збереження та охорони природних рекреаційних ресурсів.

На графічних зображеннях оцінки (рис. 1, 2, 3) видно, що в макрорегіоні переважають ресурсна, соціальна та економічна потреби використання природно-рекреаційного потенціалу, які є значно вищими ніж в середньому по Україні. Відносно не високий показник екологічної потреби свідчить про сприятливі умови для організації відпочинку на досліджених територіях. Водночас, окремі екологічні показники, зокрема такі як забруднення повітря стаціонарними джерелами в Івано-Франківській області, забруднення вод з перевищенням допустимих норм у Львівській області створюють загрози надмірного забруднення карпатських територій, які здавна прославлялися своєю екологічністю.

На базі приведеної системи оцінки можливе встановлення взаємозв'язку та визначення оптимального індексу кореляції між окремими її компонентами (блоками). Останнє представляє перспективи подальшого дослідження на основі запропонованих розробок.

Література

1. Кілінська К. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні: монографія / К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова та ін. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2010. – 250 с.

2. Myrdal G. An American dilemma. Appendix 11. A methodological note on facts and valuation in social science. London and New York, – 1944. – P. 1043.

3. Трегобчук В.М. Регіональні еколого-економічні системи і принципи переведення їх на модель сталого розвитку/ М.В. Трегобчук// Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми. В трьох частинах: Ч.3. – Львів. – 1998. – С. 9-13.

4. Щурик М.В. Природні ресурси Карпатського макрорегіону: стан та розвиток сфери рекреаційних послуг/ М.В. Щурик// Вісник Чернігівського

державного технологічного університету: збірник. – Чернігів: ЧДТУ, 2011. – №3(52). – 387.

5. Бутко М. Рекреаційний потенціал регіону: методологія оцінки та стратегія використання /М. Бутко// Економіст. – 2011. – №1. – С. 42-47.

6. Державний комітет статистики України// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> .

7. Міністерство екології та природних ресурсів України, Державного агентства водних ресурсів України// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/content/category/45> .

8. Державне агентство водних ресурсів України// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scwm.gov.ua/> .

9. Державне агентство земельних ресурсів України// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dazru.gov.ua/terra/control/uk/index> .

10. Державне агентство лісових ресурсів України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index> .

11. Державна гідрометереологічна служба України//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/content/derjgidrometvstrukturi.html> .

12. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: Навчальний посібник. - 2-ге видання перероб. та допов. - К.: Альтерппрес, 2010. - 404 с., С. 295.

13. Паламарчук М.М. Закорчевна Н.Б. Водний фонд України: Довідниковий посібник / За ред. В. М. Хорієва, К.А. Алієва. - К.: Ніка-Центр, 2001. - 392 с.

14. Костишин М.Д., Юсько О. В., Лосік І.І. Водний фонд Чернівецької області: Довідник – м. Чернівці, 2006 р. - 242 с.

Ключенко А.В.

ДО ПИТАНЬ ОЦІНКИ ПРИРОДНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ КАРПАТСЬКОГО МАКРОРЕГІОНУ

Анотація. Визначенні та проаналізовані чинники впливу на стан

природно-ресурсної бази рекреації. На основі окремо побудованої моделі проведена оцінка територіальної соціо-еколого-економічної потреби відтворення природних рекреаційних ресурсів Карпатського макрорегіону в національному вимірі.

Ключові слова: природні рекреаційні ресурси, відтворення, оцінка, модель, Карпатський макрорегіон

Ключенко А.В.

К ВОПРОСАМ ОЦЕНКИ ПРИРОДНЫХ РЕКРЕАЦИОННЫХ РЕСУРСОВ КАРПАТСКОГО МАКРОРЕГИОНА

Аннотация. Определены и проанализированы факторы влияния на условия развития рекреационной сферы. На основе отдельно построенной модели проведенная оценка территориальной социо-эколого-экономической потребности воспроизводства природных рекреационных ресурсов Карпатского макрорегиона в национальном измерении.

Ключевые слова: природные рекреационные ресурсы, воспроизводство, оценка, модель, Карпатский макрорегион

Klyuchenko A.V. TO QUESTIONS of ESTIMATION of NATURAL REKREACIYNIKH RESOURCES of MACROREGION of CARPATHIANS

Annotation. Determination and the analysed factors of influence on the state naturally resource bases of recreations. On the basis of the separately built model the conducted estimation of territorial social-ecologic-economic requirements of recreation of natural resources of macroregions of Carpathians in the national measuring.

Keywords: natural rekreaciyni resources, recreations, estimation, model, macroregion of Carpathians